

MEJUFFROUW EDITH PIJPERS CONTRA DE MODERNE BEELDENE KUNST.

In moderne kunst zal alle nuance ontbreken. Zij is het terugkeeren tot het elementaire. — de grondvormen — en daarin is ze gedoemd, eens te verstarren en te sterven. In den grondvorm, wordt de vorm begraven

De moderne kunst is geest, en alle liefde ontbreekt er aan, — dat wil zeggen, de volmáakte consequentie van de moderne kunst, de zuiverste voltrekking ervan is liefdeloosheid, emotieloosheid, en enkel cerebralisme.

De moderne kunst is vivisectie, ontleding, moording van de natuur; ze is plundering. Kaal, koud en ledig, zal de eens zoo schoone hof staan, — alle bloemen geplunderd en geroofd, ontleed in duizend deelen, verspreid en uiteengevallen. — De kunstenaar wordt geleerde, hij kent niet meer den schroom, den droom, de liefde en angst, om iets schoons te beroeren. Neen! hij vat de schoonheid aan, met forsche onderzoekende handen, en experimenteert en legt de fundamenten bloot. Koud zullen wij staan voor die huizen als vliegmachines, als automobielen en stoombooten, waarin de wanden vlak versierd zijn met meetkundige figuren.

Wie zal er ooit toe komen, een modern beeldhouwwerk te streelen, met vingers vol liefde, zooals men met innigheid de haren van een geliefde streelt? — of een oud Tanagra-beeldje? Zeker, streelen is nog een zinnelijk element, en zelfs de liefde moet totaal vergeestelijkt worden. Maar daarmede wordt ze ook steriel. Zoo'n modern beeldhouwwerk, daar staan wij koel voor, en denken, bestudeeren, of alles voldoet aan de eischen. Als inquisiteurs staan wij voor deze uitingen, en als speurders.

Het heeft niets meer voor ons, van de fetisch, — die wij aanbidden, — en in den bloeitijd van deze kunst zal alle aanbidding uitgeschakeld zijn. Wij knielen niet meer, als voor vroegere kunsten, wij staan rechtop, strak, als de strakke uitingen van deze kunst en redeneeren er zakelijk over. De Egyptische kunst is bij deze vergeleken, nog een aanbiddelijke, teedere, innige, bij al hare grootschheid en monumentaliteit. In de verheven monumentaliteit van de Egyptenaren ligt nog een aanbiddelijke teederheid, — omdat er de vereering voor de Godheid in is uitgedrukt. — Dit toch, mits de moderne kunst absoluut. — Ze is hopeloos van uiteenvalling en ongeloof.

Er is gelijkenis tusschen de Archaïsche en de moderne kunst. Ook thans wordt het primaire gezocht, en keeren we dus terug tot het primitieve. Maar zónder de primitieve argeloosheid. Het bewuste, experimenteële, maakt deze moderne kunst, zoo koud, zoo zielloos, zoo wanhopig verlaten, dat ze onzen haat opwekt.

En toch daar gaan wij heen, — naar dien tijd. Die tijd zal eens tot bloei komen, en dan weer vervallen, omdat zij tot dood gedoemd is. En met een gretigen dorst, zal de kunstenaar zich weer drenken gaan aan de natuur.

Onze tijd voert naar het koude, het verstarde — niet naar het verhevene, omdat het geloof ontbreekt, omdat de zuivere geest gezocht wordt, en het gevoel uitgeschakeld, het gevoel, dat toch de draagster is van het geloof.

De moderne schilderkunst wordt architectonisch, — de beeldhouwkunst wordt dit ook. Van het picturale vervalt zij in het architectonische, — in plaats van zuiver monu-